

Váš dopis čj. / sp.zn.: - / OSKT/63816/23-2
Ze dne / doručeno dne: 18. 7. 2023 / 18. 7. 2023
Naše čj.: NPU-391/61967/2023
Vyřizuje: Mgr. Helena Hocková
Spisový znak: 820.1

Olomouc 8. 8. 2023

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 32 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Žádost ve věci *Informační centrum nádraží Teplice nad Bečvou, rekonstrukce, dostavba – č. p. 552, ulice U Teplic, pozemek parc. č. st. 1289/1, st. 1289/2, 253/1, 2448/2, v k. ú. Hranice.*

Přílohy žádosti:

- Projektová dokumentace.

Popis zamýšlených prací:

Předmětem projektové dokumentace jsou stavební úpravy památkově chráněného objektu nádraží v Teplicích nad Bečvou. Dále pak návrh informačního centra se sezónním provozem, zázemím pro návštěvníky včetně hygienického zázemí a expozice prezentující přírodní a kulturní hodnoty v území. Dokumentace dále řeší úpravu okolních ploch, úpravu a likvidaci splaškových vod, likvidaci dešťových vod, novostavbu technického objektu pro tepelná čerpadla a pro umístění odpadových nádob, mobiliář a inženýrské sítě.

Objekt nádraží je rozdělen vlastnickou hranicí na 2 části. Větší část objektu vlastní město Hranice, a to část s p. č. 1289/1, menší část je pak ve vlastnictví Správy železnic, a to část s p.č. 1289/2. Rozhraní parcel leží na vnějším lici jižní stěny podchodu. Tato stěna navazuje ve 2. NP s vnějším lícem severní obvodové stěny stávajícího bytu výpravčího.

SO - 01 – objekt informačního centra a SO – 02 – objekt bistra

Původně sloužila budova jako nádražní stanice s odbavením cestujících skladem zavazadel, čekárnou a bytem pro sloužící personál. Součástí objektu bylo bistro. V současné době objekt slouží jako čekárna pro cestující, jedna místnost je vyhrazena pro slaboproudé technologie drážního provozu a ve foyer hlavní části budovy je situováno infocentrum. Nově bude funkce infocentra rozšířena o bistro a expoziční prostor, které budou situovány v prostorech, které nejsou v současnosti využívány. Expozice bude zahrnovat témata Hranické propasti, lázeňství, speleologie a geologie.

Expoziční prostory budou situovány v hlavní části budovy od 1. NP až po půdní prostor 3. NP. Ve 2. NP budou situovány nové veřejné toalety. Ve vedlejší části budovy bude situováno výše zmíněné bistro.

Střešní plášť

Stávající pultová střecha nad provozní budovou a čekárnou bude ponechána a na ni bude provedeno nové zateplené střešní souvrství. Jedná se o skladbu jednoplášťové ploché střechy. Stávající asfaltový pás je nutné očistit od mechanických nečistot, stejně tak prostupující prvky. Nepůvodní ventilační hlavice budou demontovány stejně tak původní prostupka pro vedení zemnicího drátu. Stávající oplechování atiky bude demontováno. Na stávající asfaltové pásy bude lepením za studena aplikován asfaltový pás s nosnou vložkou z hliníkové fólie a skelné rohože. Na parotěsnou vrstvu bude dále aplikována tepelná izolace PIR nad vlastní provozní budovou. Nad vnější čekárnou, kde tepelná izolace neplní funkci, budou desky PIR nahrazeny izolací z EPS 150 S. Na tepelnou izolaci bude pak položena a mechanicky kotvena hydroizolační vrstva tvořena dvěma asfaltovými pásy. Spodní pás bude mít vložku ze skleněné tkaniny, horní pás pak bude na spodní natavený, nosná vložka bude z PE rouna a horní povrch bude opatřen hrubozrnným břídlíčným posypem. Střecha nad vstupem má dle závěrů z místní prohlídky poruchu v hydroizolační vrstvě. Dochází k průsaku kolem ocelového profilu pod vpustí střechy. Střecha bude kompletně přeizolována. Kolem vpusti bude spádová betonová vrstva přetřena cementovou hydroizolační stěrkou do vzdálenosti min. 0,5 m od vpusti. Bude provedena repase napojení vpusti do dešťového svodu.

Obvodový plášť

Fasáda je tvořena po většině plochy omítkou, na části fasády je keramický obklad. Je navrženo celoplošné zpevnění stávající omítky čistým silikátem draselným, lokální vysprávka vápennou jádrovou omítkou a celoplošné přeštukování šlechtěnou minerální omítkou s přidávkou slídy, v podobné struktuře jako původní, bude se jednat o hotovou omítku na bázi bílého vápenného hydrátu a bílého cementu, tříděných písků a minerálních přísad.

Keramické obklady

Na objektu se nachází dva druhy obkladů. Jeden je světle béžový se slinutým střepem bez glazury. Druhý obklad je hnědý kabřinec. Původní obklady budou ponechány, chybějící obklady nebo obklady s uštípnutou plochou budou doplněny, resp. nahrazeny replikou obkladu.

Prosklená fasáda

Nad vstupem a čekárnou se nachází stávající sloupkopříčková prosklená fasáda. Nosná konstrukce je tvořena svařovanými ocelovými profily jakly, L a T. Zasklení je jednoduchým tabulovým sklem, sklo je v rámu zakytované ze strany interiéru sklenářským tmelem. Fasáda byla repasována v průběhu poslední rekonstrukce části ve vlastnictví Správy železnic (cca rok 2017). Prvky jsou nově přeskleny a natřeny. V rámci tohoto projektu bude konstrukce nově natřena tak, aby navazovala na rekonstruovanou část.

Omítky

Stávající objekt má interiér v podstatné míře opatřen omítkami. Vzhledem ke stáří objektu se dá předpokládat, že se jedná o omítky vápenné. Stávající omítky jsou po většině plochy soudržné, s trhlinami od dřívějších statických poruch. V největší míře je poškození vidět na podhledech pod trámový stropy nad 2. NP, kde jsou trhliny v omítkách nejspíš způsobeny průhybem stropu. Po konzultaci s NPÚ se předpokládá zachování omítek v maximální míře. V místech, kde jsou omítky více znehodnoceny, budou tyto omítky kompletně otlučeny a realizovány kompletně nové. Jedná se o stávající místnosti OP14 (Sklad), OP 21 (Chlív), OP03 (Sklad), OP24 (Kurník) a OP25 (Seník). Sanace ostatních omítek bude probíhat následovně: Omítky, které nejsou soudržné s podkladem, budou otlučeny. Trhliny v omítkce budou proškrábnuty. Dále bude nanесena vápenná jádrová omítká v místě vysprávek a přeštukována vnitřním vápenným štukem.

Výplně

Původní okna a dveře jsou navržena k repasi. Je možné je přesklít izolačním dvojsklem. Toto je z pohledu zástupců NPÚ vhodné řešení. Bude zachováno i dochované původní kování. Tam kde se nedochovalo, bude nahrazeno novým ve shodném nebo podobném tvarosloví a povrchové úpravě jako původní kování.

Byt výpravčího

Budou odstraněny novodobé podlahy. Původní podlahy budou ponechány a zakonzervovány. Budou překryty novou konstrukcí, která je bude chránit před poškozením.

SO - 03 Technický objekt

Jedná se o nový technický objekt k hlavnímu objektu informačního centra. V objektu bude vytvořen prostor pro venkovní jednotky tepelného čerpadla (místo umístění na fasádě). Dále jsou v objektu umístěny odpadové nádoby 7x 240 l (2x plast, 1x sklo, 2x papír a 2x směsný komunální odpad).

Jedná se o jednopodlažní nezastřešený objekt přístupný z jihovýchodní strany. Půdorysně je objekt obdélníkového tvaru o půdorysných rozměrech 10,400 x 2,505 m. Z plochy parkoviště se prochází vstupním prostorem do prostoru pro odpadové nádoby a dále do prostoru pro tepelná čerpadla. Prostor pro tepelná čerpadla je kvůli návaznostem na terén a požadavkům na výměnu vzduchu vyvýšen o cca 1,0 m. Přístupný je po ocelových stupadlech v betonové stěně. Vzhledem k povaze a funkci objektu se navrhuje pouze zastřešení porořostem, který má chránit instalované vybavení proti poškození nebo odcizení. Povrchové úpravy v podobě pohledového betonu – plné stěny. Čelní stran objektu v podobě plné stěny určené pro umístění velkoplošné vylepovací grafiky.

SO - 04 Zpevněné plochy a mobiliář

Předmětem stavebního objektu SO 04 jsou zpevněné a zatravněné plochy navazující na hlavní stavební objekt SO 01 - Objekt informačního centra. Dále pak výsadba nové zeleně a vybavení řešeného území městským mobiliářem. Řešené území je situováno mezi stávající komunikací I/35 na západní straně a železniční násep na straně východní. Na komunikaci I/35 se nachází přechod pro chodce, spojující železniční zastávku Teplice n. Bečvou s lázněmi. Parkovací plochy se nacházejí na jižní straně řešeného území. V rámci studie byla vypracována koncepce řešení parkovacích ploch s výjezdem na plánovaný kruhový objezd na I/35 a autobusové zastávky na jižní straně. V tomto prostoru jsou zpevněné plochy navrženy tak, aby v případě budoucího provedení parkoviště dle architektonické studie byl vyžadován minimální zásah do již provedených ploch. Vznikne zde nová odpočinková zóna a plocha pro odložení kol. Na severní straně se navrhuje šikmá rampa pro zpřístupnění prostoru občerstvení pro osoby se sníženou schopností pohybu. Materiálové řešení vychází z historické hodnoty předmětné stavby. Plochy na uliční straně budou provedeny z kamenných kostek a mlatových ploch.

Barevnost konstrukcí

Součástí projektové dokumentace je zmínka o provedení celkem 31 sond v interiéru i exteriéru budovy, kdy je uvedeno, že fasáda byla v barvě pískové. Jiné omítkové ani barevné vrstvy se na fasádě nenacházejí. Fasáda je pouze ztmavlá, pod nánosem nečistot. Interiér byl vymalován ve světlé žluté barvě. V horním patře místnosti, bylo nalezeno dekorování linkováním (žlutá a zelená) v části pod stropem (sonda S.31). Barevnost oken přední i zadní části budovy je stejných nálezů: vrstva 1 sv. žlutá, vrstva 2 zelená, vrstva 3 sv. modrá.

Je navržena následující barevnost konstrukcí:

Bílá - okna, vnitřní parapety, vnitřní dveře, vnější dveře křídla (nástupiště), obklad bistro

Tmavá - NCS S 6502-G - vnější části oken, rámy dveří nástupiště, dveře na dvorku, zábradlí v interiéru, trezor.

Mahagon - Dřevěné podbití střechy

Modrá - NCS S 1040-R80B - Zámečnické výrobky

Světle okrová - PANTONE 7541, přibližná barva dle stratigrafie - břizolitová omítka

Světle šedá, dle stratigrafie břizolitová omítka štít hospodářské části

Šedomodrá, dle stratigrafie - výtah zavazadlový

Charakteristika věci / objektu / území:

Výpravní budova byla postavena v letech 1938-1939 dle návrhu pražského architekta Josefa Dandy, zaměstnaného tehdy na ředitelství železnic v Olomouci. Objekt je zahrouben do svahu náspu železniční tratě, v přízemí v úrovni lázeňského parku, se nacházejí prostory pro cestující a bufet s terasou, které bylo možné mimo sezónu uzavřít a využívat pouze zázemí v patře. Budova je sestavena z cihelného zdiva, betonových sloupů a konzol, v kombinaci s velkou plochou fasád s prosklením. Jedná se o dvojpodlažní budovu, s půdorysnými rozměry 30,25 x 12,18 m a výškou atiky přibližně 7,0 m nad úrovní podlahy v 1. NP. Zastřešení je pultové s mírným spádem. K výpravní budově přiléhá podchod a oddělené schodiště kryté přístřeškem, vedoucí k druhému nástupišti. Délka podchodu (mimo půdorys výpravní budovy) je 22,45 m, průchozí profil podchodu je 2,00 x 2,50 m. Nosná konstrukce je desková ze zabetonovaných kolejnic, pod každou kolejí zvlášť, oddělena dilatační spárou.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně-historických hodnot:

Výpravní budova z roku 1939, postavená stavitelem Josefem Vostřezem z Hranic podle projektu Josefa Dandy. Významný příklad funkcionalistické železniční architektury z 1. poloviny 20. století. Jedná se o významný příklad průmyslové architektury, povýšené autorovým citlivým přístupem na kultivované, funkčně i výtvarně propracované dílo, dotvářející lázeňský charakter území. Objekt je zachován v původní hmotě i tvaru. Při údržbě byly nahrazeny pouze drobné stavební součásti.

K chráněným hodnotám předmětné kulturní památky patří mimo základní historické stavební konstrukce, její hmota i vnější plášť, včetně dochovaných okenních a dveřních výplní, keramických obkladů, omítek, povrchů podlah v exteriérech i interiérech objektu, nůžkových mříží, zábradlí a dalších kovových prvků, tedy věrohodná podoba jednotlivých částí památky a rovněž vnitřní struktura – dispozice – objektu, odrážející charakteristickou specifičnost, provozní a významovou hierarchičnost a diferencovanost jednotlivých typů vnitřních prostorů atd.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že

I. zamýšlené práce na rekonstrukci stávajícího objektu výpravní budovy nebudou v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot za předpokladu dodržení následujících podmínek:

1. Orgánu státní památkové péče bude předložen k posouzení ve správním řízení návrh repase původních okenních a dveřních výplní.

2. Nebude realizováno navrhované barevné řešení vnější omítky, stávajících dřevěných okenních a dveřních výplní, stávajících a nově navrhovaných zámečnických výrobků, stávajících a nově navrhovaných klempířských prvků a původních prvků interiérového inventáře. Orgánu státní památkové péče budou předloženy k posouzení ve správním řízení veškeré dílčí stratigrafické průzkumy veškerých výše uvedených řešení konstrukcí a návrh řešení barevnosti těchto konstrukcí vycházející z výsledků průzkumu. Barevnost konstrukcí, na kterých nebyl původní barevný nátěr nalezen, bude navržena dle barevnosti obdobných konstrukcí, na kterých je původní barevný nátěr dochován.

3. Před provedením celkového přeštukování fasád budou vyneseny na příslušné plochy vzorky navržených šlechtěných omítek dostatečné velikosti dle místa jejich konkrétního určení. Posouzení dosažení shody mezi navrhovanými a původními omítkami bude provedeno v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu státní památkové péče, že vzorky odpovídají zmiňovaným vzhledovým požadavkům, lze tyto práce provést jako celek.

4. *Orgánu státní památkové péče bude předložen k posouzení ve správním řízení konkretizovaný návrh označení budovy.*

a že

II. novostavba technického objektu je v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot.

Zdůvodnění:

I.

Ad 1. Tato podmínka je uplatněna z důvodu absence dostatečně konkrétních informací k dané realizaci, kdy není možné objektivním způsobem posoudit její eventuální pozitivní přínos či neutrální nebo negativní dopad na hodnoty předmětné nemovité stavby. Proto požadujeme předložení návrhu repase stávajících okenních a dveřních výplní k posouzení ve správním řízení.

Tato podmínka je dále uplatněna v souladu s § 9 odst. 4 písm. e) vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že v závazném stanovisku pro přípravu a realizaci obnovy podle § 14 odst. 1 a 2 zákona, s výjimkou restaurování, stanoví příslušný orgán státní památkové péče podle povahy předmětu ochrany základní podmínky, mezi nimiž je uvedeno i zpracování dokumentace obnovy.

Ad 2. Tato podmínka je uplatněna z důvodu potřeby zohlednění základních zásad stávající odborné památkové péče, a to zásady *věrohodného ztvárnění* konkrétní dobové stavební konstrukce historické stavby a rovněž i jejího celku a zásady *celistvé interpretace*, kdy úpravy objektu by měly respektovat jeho celkový charakter a vyznění. Předložený projekt navrhuje novou barevnost stávajících prvků s odkazem na stratigrafické průzkumy, které však nejsou v projektu předloženy, nelze tedy posoudit, zda navrhovaná barevnost různorodých konstrukčních prvků, je skutečně navržena v souladu s výsledky průzkumů stratigrafie, a rovněž zdali jsou zpracovatelem předmětné dokumentace tyto výsledky, ve vztahu k výše uvedeným zásadám odborné památkové péče, objektivně interpretovány. Předložený záměr, u prvků, na kterých, dle tvrzení zpracovatele záměru, nebyla původní barevnost nalezena, navrhuje barevnost dle archivních černobílých fotografií, jejichž povaha se neslučuje s objektivním stanovením barevnosti dotčených prvků, nelze z nich tedy při stanovení barevné koncepce vnějšího pláště stavby vycházet.

Ad 3. K ověření shody obnovované barevnosti s barevností stávající považujeme za potřebné vynést odpovídající vzorek či vzorky vnitřně probarvené omítky, a to před celkovou obnovou povrchů a dotčených konstrukcí. V souvislosti s přirozeným stárnutím může dojít k barevným posunům v sytosti aplikované omítky, kdy předpokládaná barevnost na „zestárlém“ povrchu se nemusí shodovat s původní barevností. Bez požadovaného vizuálního ověření vzorků barevnosti by tak mohlo dojít i k aplikaci barevností odlišných omítek, a tím k poškození vizuálního (estetického) vzhledu celku památky, což je nežádoucí.

V dané souvislosti upozorňujeme, že při odsouhlasení barevnosti orgánem státní památkové péče je třeba zajistit přítomnost zástupce odborné organizace státní památkové péče, tj. NPÚ, ú. o. p. v Olomouci, a to v souladu s ustanovením § 29 odst. 3 zákona o státní památkové péči, kde se stanovuje, že obecní úřad obce s rozšířenou působností se při plnění svých úkolů opírá o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče.

Ad 4. Tato podmínka je uplatněna z důvodu absence dostatečně konkrétních informací k dané realizaci, kdy není možné objektivním způsobem posoudit její eventuální pozitivní přínos či neutrální nebo negativní dopad na hodnoty předmětné nemovité stavby. Proto požadujeme předložení konkrétního návrhu podoby označení budovy ve správním řízení.

a

II.

Záměr realizace přístavby technického objektu je, dle našeho názoru, v rozporu se zájmem ochrany kulturně-historických hodnot dotčené nemovité kulturní památky – bývalé výpravní budovy železniční stanice.

Pozemek, na němž má být předmětná stavba umístěna, není právně součástí kulturní památky, dle našeho názoru se však jedná o prostředí kulturní památky.

Dle stanoviska Ministerstva kultury, odboru památkové péče, č. j. 11357/2005 v případě „*prostředí kulturní památky jde tedy o předmět ochrany přímo svázaný s kulturní památkou a jeho užití je na místě tam, kde je určitá kulturní památka nějak úzce spjata se svým okolím. Pokud by bylo toto okolí narušeno, umenšily by se hodnoty kulturní památky a její uplatnění v kontextu, v němž je začleněna. V takovém případě je předmětem ochrany nejen kulturní památka jako taková, ale i toto její okolí, v němž je začleněna. Takto chráněné prostředí kulturní památky koresponduje i s čl. 7 Mezinárodní charty o konzervaci a restaurování památek a sídel (Benátky 1964), podle něhož je památka neoddělitelná od historie, jíž je svědkem, a od prostředí, v němž je umístěna.*“

Dle výše uvedených dokumentů podle našeho názoru tvoří celkový ráz a charakter bezprostředního okolí dotčené kulturní památky důležitou součást jejích hodnot.

Navržená novostavba technického objektu, je z důvodu jejího umístění v blízkosti dotčené památky, z důvodu navrhované architektonické hmoty, půdorysné stopy a navrhované formy objektu, v rozporu s původním autentickým architektonickým autorsky definovaným konceptem dané stavební památky, která byla koncipována jako solitér s předpokladem uplatnění v širších dálkových pohledech.

Novostavba objektu by se výrazně uplatňovala při pohledech na dotčený památkově chráněný statek, a vytvářela tak nevhodnou vizuální dominantu ve vztahu k dotčenému objektu výpravní budovy, komponovanému jako architektonický solitér, kdy jeho volné pohledové uplatnění, respektive možnost solitérního vizuálního vyznění, je jednou z jeho zásadních architektonických hodnot a nezbytným předpokladem pro jeho komplexní prezentaci ve smyslu vizuálním (estetickém) i ideovým, v souladu se základními myšlenkami koncipování funkcionalistických staveb.

Na vizuálně dominantní plnou čelní stěnu objektu má být navíc umístěna blíže nespecifikovaná velkoplošná grafika, jež má zohledňovat aktuální potřeby informačního centra, jedná se tedy o velkoplošnou reklamní plochu, která by výrazně degradovala prostředí dotčené kulturní památky.

Problematická je tedy rovněž i samotná podoba novostavby, která je navržena bez návaznosti na architektonické řešení vlastního objektu kulturní památky jako celku, přičemž novostavby, jež jsou v přímém vztahu k památkově chráněnému objektu, by naopak měly vstřícně reagovat na charakter dotčené stavby a usilovat o ohleduplné začlenění do jejího prostředí. Čistě utilitární formálně typizované pojetí přístavby, s přiznanou užitnou funkcí, s absencí vizuálních i významových vztahů k architektonické formě dotčeného chráněného statku nelze z památkového hlediska akceptovat.

Na základě výše uvedeného se domníváme, že by realizace novostavby technického objektu zásadně degradovala památkové hodnoty přilehlé nemovité kulturní památky.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Mgr. Ondřej Belšík

vedoucí odboru péče o památkový fond